

Economia del treball I

Inmaculada Cebrián López
Miguel Ángel Malo Ocaña
Gloria Moreno Raymundo
José Ignacio Pérez Infante
Luis Toharia Cortés

PID_00186592

Material docent de la UOC

Inmaculada Cebrián López

Professora titular de Fonaments de l'anàlisi econòmica a la Universitat d'Alcalà. Doctora en Ciències Econòmiques per la Universitat d'Alcalà. Ha dirigit força projectes d'investigació finançats per organismes nacionals i internacionals especialitzats en l'anàlisi de mercat de treball. Ha publicat diversos treballs sobre aspectes relatius al mercat de treball.

Miguel Ángel Malo Ocaña

Professor de Fonaments de l'anàlisi econòmica a la Universitat de Salamanca. Doctor en Economia per la Universitat d'Alcalà. Ha publicat molts treballs sobre economia laboral i sobre política social i ha col·laborat en diferents projectes d'investigació finançats per organismes públics espanyols i europeus.

Gloria Moreno Raymundo

Professora titular de Fonaments de l'anàlisi econòmica de la Universitat d'Alcalà. Doctora en Ciències Econòmiques per la Universitat Autònoma de Madrid. Ha participat en nombrosos projectes d'investigació en l'àmbit de l'economia laboral, molts d'àmbit europeu. Els seus treballs d'investigació abracen un ampli ventall de temes d'economia laboral.

José Ignacio Pérez Infante

Llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresariales per la Universitat del País Basc i professor associat de la Universitat Carles III de Madrid. Ha estat director general del Treball de l'Administració central (1985-1990) i ha publicat força treballs sobre Seguretat Social i mercat de treball espanyol.

Luis Toharia Cortés

Catedràtic de Fonaments de l'Anàlisi Econòmica de la Universitat d'Alcalà. Doctor en Economia pel Massachusetts Institute of Technology. Ha publicat nombrosos treballs sobre economia laboral, especialment relacionats amb el funcionament del mercat de treball espanyol, i ha estat consultor de diversos organismes públics espanyols i comunitaris.

La revisió d'aquest material docent ha estat coordinada per la professora: Elisabet Motellón Corral (2012)

Tercera edició: setembre 2012

© Inmaculada Cebrián López, Miguel Ángel Malo Ocaña, Gloria Moreno Raymundo, José Ignacio Pérez Infante, Luis Toharia Cortés

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2012

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Eureka Media, SL

Dipòsit legal: B-17.167-2012

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

L'assignatura d'*Economia del treball I* té com a objectiu presentar a l'estudiant un conjunt d'aportacions, tant teòriques com aplicades, i des de diferents enfocaments, en l'àmbit d'estudi de l'economia del treball. Aquest camp és d'especial interès a causa del canvi fonamental que s'està produint en els últims anys en el terreny de les relacions laborals.

Mitjançant l'estudi del que anomenem *economia del treball* mirem d'analitzar el marc institucional en el qual es desenvolupen les relacions laborals entre els actors principals que hi participen (empresaris, treballadors, sindicats i estat), i també d'estudiar el funcionament del mercat de treball.

De la mateixa manera, l'anàlisi econòmica que es fa en aquesta assignatura té un doble caràcter: microeconòmic i macroeconòmic. D'una banda, una part important de l'estudi de l'economia del treball estudia les decisions que adopten les unitats econòmiques individuals, empreses i famílies o treballadors, i el funcionament de mercats concrets i específics com, per exemple, el mercat de treball dels enginyers o paletes. Aquest tipus d'anàlisi, de caràcter microeconòmic, serà la que es considerarà en els mòduls referits a l'oferta, la demanda i el funcionament del mercat de treball.

D'altra banda, el camp d'estudi de l'economia del treball també inclou l'anàlisi d'altres qüestions que afecten el conjunt de l'economia, com és el cas del nivell agregat d'ocupació, de la població activa, del salari mitjà, del nivell d'atur o del paper de l'estat en el mercat de treball. Algunes d'aquestes qüestions s'estudiaran en el mòdul referit a les causes de l'atur mentre que altres qüestions, més complexes, seran estudiades en l'assignatura d'*Economia del treball II*.

D'aquesta manera, mitjançant l'estudi d'aquest material didàctic es tracta d'aconseguir que l'estudiant aprengui els principals factors determinants del comportament i l'evolució del mercat de treball. Com a punt de partida, es presenten a l'estudiant els aspectes i continguts bàsics de l'assignatura i la relació d'aquests continguts amb l'activitat econòmica general. Posteriorment, s'analitza detalladament el funcionament econòmic de l'oferta i la demanda de treball, i també la relació que hi ha. A continuació, aquesta anàlisi es completa mitjançant l'estudi del mercat de treball com una institució social, amb la introducció d'aspectes rellevants com ara l'estructura salarial, l'establiment de regles internes per les empreses i l'estudi de les segmentacions existents, que fan que no es pugui parlar d'un únic mercat de treball. De la mateixa manera, l'estudi del mercat de treball com a institució social es reforça mitjançant l'anàlisi del paper que tenen els sindicats en l'economia, principalment referent a l'oferta de treball i a la determinació del salari. En particular, es presta una atenció especial als seus efectes sobre les diferències salarials, la produc-

tivitat i la desocupació. Finalment, el material didàctic conclou amb l'anàlisi dels diferents tipus i causes de desocupació, i l'estudi dels determinants principals del nivell i evolució temporal de la taxa d'atur.

Objectius

En síntesi, els objectius principals que es pretenen obtenir mitjançant l'aprenentatge d'aquesta assignatura són els següents:

- 1.** Aprendre els conceptes fonamentals distintius de l'estudi del mercat de treball i la seva relació amb l'activitat econòmica general.
- 2.** Comprendre les particularitats del funcionament del mercat de treball com a institució social i el paper dels agents econòmics que hi operen.
- 3.** Comprendre els conceptes d'oferta i demanda de treball, la relació que hi ha i la determinació de l'equilibri en el mercat de treball.
- 4.** Aprendre les causes determinants del comportament i l'evolució de l'oferta i la demanda de treball.
- 5.** Saber analitzar les dades de participació laboral.
- 6.** Familiaritzar-se amb els models bàsics que expliquen els diferents comportaments de les persones davant de la feina i, en particular, la seva elecció entre feina i lleure.
- 7.** Entendre les causes de l'existència de diferències salarials i de la presència de segmentacions en el mercat de treball.
- 8.** Comprendre el rol de les organitzacions sindicals en l'economia i la seva influència en el funcionament del mercat de treball.
- 9.** Analitzar els diferents tipus i causes de l'atur que hi ha en les economies actuals.
- 10.** Conèixer les aportacions diferents que justifiquen el fenomen de la rigidesa dels salaris.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Introducció a l'economia del treball

José Ignacio Pérez Infante

1. Activitat econòmica i mercat de treball. L'estudi de l'economia del treball
2. Conceptes relacionats amb el mercat de treball: població activa, ocupació, atur i salaris. Estadístiques que hi ha a Espanya

Mòdul didàctic 2

L'oferta de treball

Inmaculada Cebrián López, Gloria Moreno Raymundo i Miguel Ángel Malo Ocaña

1. La teoria de l'oferta: el model bàsic d'oferta individual
2. L'oferta de treball des de la perspectiva de les llars
3. La teoria de la inversió en capital humà. Anàlisi i crítiques

Mòdul didàctic 3

Demanda de treball

Miguel Ángel Malo Ocaña i Luis Toharia Cortés

1. La funció de producció
2. La demanda de treball
3. Demanda de treball i productivitat del treball. Els costos d'ajust
4. De la força de treball al treball efectiu

Mòdul didàctic 4

El mercat de treball

José Ignacio Pérez Infante

1. Equilibri del mercat de treball i determinació dels salaris. Estructures de mercat diferents
2. L'estructura i les diferències salarials
3. Les segmentacions del mercat de treball i les diferències salarials
4. La teoria de la discriminació salarial en el mercat de treball. Referència especial a la discriminació entre sexes

Mòdul didàctic 5

Els sindicats i la negociació col·lectiva

Inmaculada Cebrián López i Gloria Moreno Raymundo

1. Per què existeixen els sindicats? Una perspectiva històrica
2. El sindicat com a agent de l'oferta en el mercat de treball
3. El sindicat com a monopoli
4. Els sindicats i la negociació col·lectiva
5. Els efectes econòmics dels sindicats

Mòdul didàctic 6

L'atur

José Ignacio Pérez Infante

1. El problema de l'atur en les economies actuals
2. Vacants i desocupació. La duració de l'atur
3. L'atur i la rigidesa dels salaris

Bibliografia

Ehrenberg, R. G.; Smith, R. S. (2003). *Modern Labor Economics. Theory and Public Policy* (8a. ed.). Boston: Addison Wesley.

McConnell, C. R.; Brue, S. L.; MacPherson, D. A. (2007). *Economía Laboral*. Madrid: McGraw-Hill.

Fina, L. (2001). *El reto del empleo*. Madrid: McGraw-Hill.

Recio, A. (1997). *Trabajo, personas, mercados. Manual de Economía Laboral*. Barcelona: Icaria.

Toharia, L. (dir) (1998). *El mercado de Trabajo en España*. Madrid: McGraw-Hill.